

Intervenció arqueològica al carrer de Torres i Amat, 5. Codi 020-16.

Barcelona, Barcelonès
Març - Maig de 2016

Nº Expedient:
470 K121-NB 2016-1-15481
470 K121-NB 2016-2-15656
470 K121-NB 2016-3-15776

Adriana Vilardell Fernàndez

ABANS. SERVEIS CULTURALS S.L.

c. Ventura Plaja 30-32, Àtic 1^a

08028 Barcelona

Tel.: 667 746 340 /637 794 864

ivansalvado.abans@gmail.com /jordichoren.abans@gmail.com

www.facebook.com/Abans

Arqueòloga Directora
Adriana Vilardell Fernàndez

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke at the bottom.

Coordinador
Ivan Salvadó Jambrina

A handwritten signature in blue ink, featuring a prominent diagonal stroke and a smaller signature below it.

A Barcelona, 26 de maig de 2016.

Índex

Fitxa tècnica	4
Motius de la intervenció	5
Localització	6
Marc geogràfic i geològic.....	7
Síntesi històrica i antecedents arqueològics	9
Síntesi històrica	9
Antecedents arqueològics	11
Metodologia	12
Desenvolupament dels treballs arqueològics	13
Conclusions i interpretació.....	15
Afectació arqueològica.....	16
Bibliografia.....	17
Annexos	18
Annex 1	19
Fitxes.....	19
Fitxes d'unitats estratigràfiques.....	20
Fitxes d'estructures.....	21
Fitxes de paviments.....	23
Fitxes de negatius i interestrats	24
Annex 2	25
Documentació fotogràfica	25
Índex de fotografies	26
Annex 3	37
Planimetries	37
Índex de plànols	38

Fitxa tècnica

Nom de la intervenció	Carrer de Torres i Amat, 5
Municipi	Barcelona
Comarca	Barcelonès
Coordenades UTM ETRS89	X: 430140,2 / Y: 4581762,0
Alçada	18,15m.s.n.m.
Tipus de jaciment	Urbà
Tipus d'intervenció	Preventiva
Tipus d'activitat	Control
Resultat de la intervenció	Negatiu
Cronologia	XX
Dates de la intervenció	Permís: 02/03/2016 a 31/03/2016 Pròrroga 1ª: 04/04/2016 a 15/04/2016 Pròrroga 2ª: 09/05/2016 a 31/05/2016
Coordinador	Ivan Salvadó Jambrina
Arqueòleg director	Adriana Vilardell Fernández
Arqueòleg tècnic	-
Oficials d'arqueologia	-
Auxiliars d'arqueologia	-
Dibuix de camp	Adriana Vilardell Fernández
Topografia	-
Infografia	Markary García Álvarez
Direcció treballs de restauració	-
Altres estudis/autor	-
Col·laboradors	-
Propietari de la finca	Autoflot SL
Règim jurídic de la finca	Privat
Promoció i finançament	Autoflot SL
Codi	020/16
Superfície total del solar/jaciment	90m ²
Superfície afectada	76,84m ²
Protecció existent	Zona d'Interès Arqueològic
Tractament dels materials	-

Motius de la intervenció

La present intervenció arqueològica preventiva es duu a terme a l'interior del solar situat al número 5 del carrer de Torres i Amat del barri del Raval, al districte de Ciutat Vella de Barcelona. L'espai és d'aproximadament uns 90m², amb una orientació NW-SE i és fruit de l'enderroc d'un edifici de planta baixa destinat a tallers. Es tractaria d'un edifici bastit, possiblement, a mitjans del segle XX.

Les obres venen motivades per la intenció per part de la propietat de construir un edifici de nova planta destinat a habitatge plurifamiliar entre mitgeres. Aquesta nova edificació implica diversos rebaixos del subsòl, entre els que es compten un rebaix general del solar de 0,30m destinats a acollir la solera, dotze encepats, nou dels quals són de 0,70 x 0,45m de costat i 0,70m de fondària i tres són de 1,40m de costat i 0,90m de fondària. També s'ha de portar a terme l'execució d'un fossat per acollir un ascensor, de 2,00 x 2,00m de costat i 1,70m de fondària, així com un seguit de riostes que uneixen els encepats, de 0,45m d'ample i 0,70m de fondària. A banda dels rebaixos relacionats amb les fonamentacions, també s'ha de dur a terme el fossat per a l'ancoratge de la grua, de 4,30 x 4,60m de costat i 2,70m de fondària.

Degut a la ubicació de la parcel·la afectada en una Zona d'Interès Arqueològic i Alt Valor Històric, i en compliment de la normativa legal vigent expressada en la Llei 9/93 del patrimoni cultural català i el Decret 78/2002 del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, es fa necessari el control dels rebaixos del subsòl relacionats amb l'execució de l'obra.

A aquest efecte, l'empresa ABANS Serveis Culturals, sl assumeix la intervenció arqueològica sota la direcció científica de l'arqueòloga Adriana Vilardell Fernández i la coordinació de l'arqueòleg Ivan Salvadó Jambrina.

Localització

Fig. 1. Plànol topogràfic de situació de la intervenció. Extret de: www.icgc.cat, retocat. Basat en base topogràfica E: 1/5000.

Fig. 2. Ortofotomapa de situació de la intervenció. Extret de: www.icgc.cat, retocat. Basat en base topogràfica E: 1/5000.

Municipi	Barcelona
Comarca	Barcelonès
Context	Finca urbana situada al barri del Raval, al districte de Ciutat Vella de la ciutat de Barcelona.
Coordenades UTM ETRS89	X: 430140,2 / Y: 4581762,0
Alçada	18,15m.s.n.m.

Marc geogràfic i geològic¹

La comarca del Barcelonès, comprèn el territori estès entre la Mediterrània i la Serralada Litoral, en el tram conegut com a Collserola i delimitat pels rius Llobregat i Besòs. Des del punt de vista morfològic, doncs, s'aprecien dues grans unitats, Collserola i el Pla.

A la Serra de Collserola hi trobem una formació de horst composta per materials granítics i esquistosos, limitat al nord pel Vallès (Sector central de la Depressió Prelitoral), a l'est amb el Turó de Roquetes (Besòs), al sud el Turó de Valldaura i a l'oest pel Llobregat.

Quant al Pla, es troba obert a mar i limitat per la Serralada Litoral (composta de llicorelles silurianes assentades en un basament granític) i a migjorn per la falla que segueix ran de mar des de Garraf i turó de Montjuïc fins al Turó de Montgat, més enllà del Besòs.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís catalano-balear, dibuixà el que a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins.

En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic, sedimentaren dipòsits marins del qual son testimonis una sèrie de petits i suaus turons (dels Ollers, del *Tàber*, de les Falsies, de la Bota). La falla es fa visible al Pla ja que si des de Collserola els dipòsits baixen d'una manera continuada, suau i regular, al punt de contacte entre Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura amb la presència d'un salt o esglaó d'uns 20m, clarament visible en la morfologia urbana (les baixades de Jonqueres, de la Via Laietana, els carrers d'Estruch, de les Moles o de Jovellanos). Salt aquest que fou aprofitat per la defensa de la ciutat situant-hi les muralles o a nivell econòmic, explotat amb la ubicació de diversos molins a la zona coneguda com de les moles (actual carrer de les Moles).

De l'esglaó cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó que ens trobem un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïns i del corrent litoral.

¹ Carreras Candi, ed, 1962

En aquest sector del pla es formaren maresmes i estanyols, però com que la costa ha anat avançant, molts d'aquest, ja no existeixen en l'actualitat tot i que molts d'ells han continuat vius en els topònims de la ciutat (Banyols a la marina de Provençals, la Llavineria a Portal Nou, la Llacuna i la Llanera al Llobregat o l'estany del Cagalell al Port).

Referent al terme municipal de Barcelona, que és el que ens ocupa en aquest cas, arriba a una extensió de 1.754.900 Ha i s'estén a la costa mediterrània en una plana de 5 Km d'amplada limitada al NO per la Serra de Collserola (que culmina a 512 metres amb el Tibidabo), entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besòs.

La seva funció de capital sempre ha estat afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció N-S la Catalunya Central (el Llobregat i l'eix Besòs-Congost-Ter).

Com hem esmentat abans, ens trobem davant d'un territori format a causa de l'acumulació de sediments provinents de les rieres, torrents i deltes dels rius propers a la ciutat així com de sediments marins (és reconegut que en els darrers segles, Barcelona ha guanyat terreny al mar).

En aquesta plana completament urbanitzada destaquen varies zones clarament diferenciades, el nucli antic que correspon a la primitiva ciutat romana damunt del Mont Tàber (15m.s.n.m.) proper al mar. El nucli de Montjuïc al S, que s'aixeca suaument al pla i que cau bruscamment sobre el mar fent-se inexpugnable el seu accés des d'aquesta posició, i els ravals més pròxims que s'originaren entorn aquests nuclis.

Per altra banda, tenim tota una sèrie de nuclis poblacionals que, emergits fora muralles acabaran essent absorbits per la ciutat en una de les seves dues importants crescudes (amb la construcció de les muralles del segle XIII o durant l'expansió del segle XIX. amb la creació de l'Eixample).

Síntesi històrica i antecedents arqueològics

Síntesi històrica

La intervenció arqueològica preventiva es duu a terme al solar ubicat al carrer Torres i Amat 5, situat al barri del Raval, concretament a l'espai conegut com a Raval Nord o de Ponent que va des de el carrer Hospital a la ronda de Sant Antoni, i que engloba els sectors del Carme i de Tallers².

L'espai es troba ocupat des de època prehistòrica, sobretot el Raval sud, i en època romana forma part del *suburbium* de la ciutat de Bàrcino, articulat ja per tres vies d'accés; la Via Augusta, fossilitzada al carrer Hospital, que sortia de la ciutat per la *Porta Principalis Dextra*, la via perpetuada en la Ronda de Sant Pau, que era el camí que menava a Montjuïc i la via que portava cap al Vallès i que s'ha mantingut en el traçat del carrer Tallers. Aquestes vies i possibles vil·les suburbanes són les que comencen a articular el territori i que, com hem vist, es mantenen fins a època contemporània³.

Durant tota l'època medieval i moderna, la zona del Raval, és explotada com a hort de la ciutat de Barcelona, i com a zona perifèrica ideal per a hospitals, establiments d'ordres religioses i tallers productors d'elements perillosos o poc salubres com els tallers de carn que donen nom a l'actual carrer Tallers. Els primers nuclis poblacionals es creen a redós d'aquets establiments, com el de Sant Pau del Camp, Sant Llätzer o l'Hospital d'en Colom.

A la segona meitat del segle XIV, sota el regnat de Pere el Cerimoniós, es decideix incloure el barri del Carme (Raval nord) en el tercer traçat de les muralles de la ciutat. El mateix Consell de Cent demana a la població que col·labori en la construcció de l'estructura defensiva, tot i que l'execució de l'obra és d'iniciativa privada. El traçat de la muralla que encercla la part nord del Raval avançava del capdamunt de la Rambla passant per l'actual carrer de Pelai fins a la plaça Universitat, i d'aquí discorria fins al carrer del Carme amb Riera Alta, creuant el carrer Hospital, Cadena i Robador, per tornar a girar cap a la Rambla i anar a tancar a les dues torres del portal de la Boqueria⁴.

² W.AA; 1997

³ SOBREQÜÉS, J; 2015

⁴ Carta Arqueològica de Barcelona

Esmentem que el barri del Carme es documenta ja al segle XII i al segle XIV adquireix gran notorietat, creixent a l'entorn del convent del Carme, del monestir de Natzaret i de l'hospital de Colom.

Des de 1370 hi ha un privilegi que prohibeix la fundació de nous establiments religiosos i l'ampliació dels ja existents a la zona del Rabal per tal de preservar la zona tant com a punt de producció d'aliments de la ciutat com per a reserva de sòl urbanitzable. Aquest privilegi però dura poc, i entre els segles XVI i XVII es dona l'eclosió màxima tant de convents com de centres religiosos i hospitalaris. Al segle XVIII es poden comptar entre d'altres la cartoixa de Montalegre, els convents de Vallldonzella, Bonsuccés, els Àngels, Elisabets, Carme, Sant Agustí, o Sant Pau del Camp i els hospitals de Sant Pau i la Santa Creu, la Casa dels Malalts Mesells i la Casa de Convalescència o la de la Caritat.

Esmentem que el solar afectat en la present intervenció, es troba ubicat en la zona d'horts del convent de Vallldonzella. El convent havia estat erigit el 1269 en una zona propera al posterior Portal de Sant Antoni, però durant la Guerra dels Segadors es va recomanar que tots els convents es protegissin a l'interior de les muralles. El 1652, en plena guerra el convent és destruït i les monges demanen permís per instal·lar-se al priorat de Natzaret, que en aquell moment es troba en decadència, només amb un monjo. El 1670 es fa una permuta entre els dos centres religiosos i el convent de Vallldonzella s'estableix de forma definitiva en els terrenys del priorat, mentre que aquest, es queda amb els terrenys del convent. L'antic priorat fou destruït pels francesos el 1808 i reedificat parcialment fins que patí un incendi el 1909 i la comunitat abandonà el Raval per instal·lar-se a Sant Gervasi.⁵

Durant el segle XVIII i principis del XIX, amb la remodelació de la Rambla, part del barri adquireix certa patina noble, i les classes benestants comencen a construir-hi els seus plaus, com el cas de la Virreina o els Güell, alhora que ja es comença a desenvolupar un ambient proto-industrial amb tallers i petites fàbriques.

Ja entrats al segle XIX el barri del Raval pateix una gran transformació passant de ser una zona d'horts, convents i tallers a el barri industrial per excel·lència de Barcelona, amb la presència de grans fàbriques com la de Bonaplata, o la Espanya Industrial. Amb aquesta industrialització del barri comença la seva decadència amb la construcció d'edificis de pisos sobreocupats per població provinent majoritàriament de zones agrícoles. Es converteix en un barri sobrepoblat,

⁵ Documentació extreta del Projecte d'Intervenció Arqueològica facilitat pel Servei d'Arqueologia de Barcelona.

amb problemes greus de salubritat, i aquesta situació perdura fins ben entrat el segle XX en que es comencen a fer algunes reformes urbanístiques per tal d'esponjar l'urbanisme del barri.

Antecedents arqueològics

Com és habitual en el districte de Ciutat Vella, la quantitat d'intervencions arqueològiques dutes a terme a l'entorn de l'espai afectat per la present intervenció arqueològica preventiva és molt alta. Per aquest motiu, nombrarem només dues intervencions, escollides per la seva proximitat a la obra i per la significació dels seus resultats que il·lustren molt bé l'evolució del barri del Raval Nord.

En primer lloc tenim la intervenció duta a terme el 2006 per J. Miquel⁶ als carrers de Torres i Amat / Valldonzella / Montalegre / Pl. dels Àngels i carrer dels Àngels, en les que es varen poder documentar diverses estructures murals i dipòsits associats a l'ocupació d'època contemporània del barri. L'estratigrafia s'esgotava entorn als 2,5m de fondària deixant ja al descobert el nivell d'argiles estèrils que es documenten en aquest tram de la ciutat.

En segon lloc tenim la intervenció duta a terme per E. Nadal⁷ entre el 2004 i el 2005 al carrer de Tallers, 5 en que es poden documentar quatre fases d'ocupació que s'inicien als segles XVI / XVII en que queden a la vista les restes d'un abocador de ceràmica associat possiblement a un taller, una fase entre els segles XVII / XVIII en que es descobreixen les restes d'un forn i altres estructures com murs i paviments, una tercera fase datada al segle XVIII en que s'amortitza el forn i es crea una nova explotació industrial representada per desaigües i dipòsits i una darrera fase dels segles XIX i XX en que al solar s'hi construeix un edifici de vivendes.

En la majoria d'intervencions arqueològiques que s'han dut a terme en aquesta zona, consultades a la Carta Arqueològica de Barcelona, els resultats que s'obtenen són similars, amb un alt percentatge de registre d'estructures datades entre els segles XIX i XX i que es veuen associades tant a espais industrials com a àmbits domèstics.

⁶ MIQUEL, J; 2006

⁷ NADAL, E; 2005

Metodologia

La intervenció arqueològica preventiva duta a terme al solar situat al número 5 del carrer Torres i Amat de Barcelona s'estructura en dues fases, una primera en que es duu a terme la demolició del paviment de la finca, un rebaix general del solar a 0,30m per sota del nivell de circulació actual per acollir la llosa de fonamentació, i l'excavació del fossat per a l'ancoratge de la grua, necessària per a l'execució de l'obra. La segona fase d'excavació es duu a terme un cop s'han fet tots els micropilots necessaris per a la fonamentació del nou edifici. En aquest cas, es fa l'excavació dels encepats, les rases per a les riostes, el fossat per a l'ascensor i les rases per a serveis.

L'actuació arqueològica a camp, s'ha basat en el seguiment de l'excavació dels diversos rebaixos programats, efectuats amb una màquina excavadora mini. Durant aquest procés, s'ha documentat mitjançant fotografia digital a color les diverses fases de rebaix i excavació del solar.

El seguiment dels rebaixos no ha permès identificar cap estructura o nivell arqueològic que anés més enllà de la xarxa de clavegueram de la finca del segle XX a excepció de dos fossats de mecànic de la mateixa època. Aquests dos fossats s'han documentat per la seva singularitat, emprant la metodologia ideada per Harris i Carandini basada en la identificació per Unitat Estratigràfica. Per a dur a terme aquest registre, s'han emprant fitxes d'UE dissenyades per l'empresa ABANS Serveis Culturals, sl. en les que es detalla les característiques físiques i constructives de les estructures així com les relacions que mantenen amb la resta d'elements detectats durant el procés d'excavació.

Aquestes estructures i els estrats registrats s'han documentat amb dibuix arqueològic a escala 1:100 i s'han digitalitzat emprant el programa Auto CAD 2015.

Desenvolupament dels treballs arqueològics

L'excavació arqueològica preventiva al solar situat al número 5 del carrer Torres i Amat s'inicia el dia 9 de març amb la demolició del paviment de formigó UE 001 de 90m² i 0,20m de gruix, format per un abocament de formigó directament sobre els nivells UEs 006 i 007.

En iniciar la demolició del paviment, queden a la vista dos fossats de mecànic (UEs 002 i 004) bastits emprant la tècnica de l'encofrat perdut, amb maó massís disposat a trencajunt de pla, lligat amb ciment. Esmentem que en el cas del fossat UE 002, entre el mur de maó i el negatiu de construcció, es documenta un abocament de formigó. Conserven una orientació NW-SE amb una longitud de 9,15m el primer i 6,30 el segon, una amplada de 2,10m el primer i 1,70m el segon i una fondària de 1,40m sota el nivell de circulació actual. Aquets dos fossats es buiden amb màquina doncs es troben reblerts amb runa provinent de la demolició de l'edifici, i s'enderroquen per tal de deixar net el solar.

Un cop superada la demolició dels fossats, es comença el rebaix general del solar d'aproximadament 0,30m per sota del nivell de circulació actual (18,15m.s.n.m.). Aquest rebaix es fa amb pala netejadora, i deixa al descobert part de la xarxa de desguàs de l'edifici enderrocat, bastit amb maó i ciment. Aquestes estructures es troben excavades en un estrat d'argiles compactes (UE 006), de color marró amb graves mitjanes i grosses, sense cap tipus de material arqueològic, pel que es relaciona amb nivells geològics previs a l'ocupació del solar. Es remarcable el fet que al costat SE del solar, si que es detecta un rebaix i posterior anivellament associat a la construcció de la xarxa de desguàs de la finca. Es tracta d'un rebaix (UE 008) que afecta aproximadament un terç del solar, i que baixa uns 1,60m de fondària a partir del nivell de circulació actual. Al seu fons es documenta un col·lector que desguassa a la xarxa general. El negatiu es troba reblert pel mateix estrat geològic UE 006 barrejat amb runa i tacat amb filtracions d'aigües residuals (UE 007).

Després d'una aturada del control associada a la construcció dels micropilots necessaris per a la construcció de l'edifici, entre els dies 2 i 3 de maig es tornà al solar per tal de fer el seguiment de l'excavació del fossat de la grua. Aquest es situa al costat NW; de forma trapezoidal, afecta 24,84m² i es rebaixen 2,70m a partir de la cota de sanejament ja assolida en els rebaixos anteriors. Durant el procés d'excavació no s'identifica cap evidència estratigràfica o estructural d'activitat antròpica, i es continua registrant la UE 006 formada per argiles netes, ja documentades en la primera fase d'intervenció. Esmentem que pràcticament al fons del fossat,

es a dir, a uns 3,00m de fondària respecte al nivell de circulació actual, es documenta un possible canvi d'estrat, en que les argiles surten barrejades amb graves de mida mitjana. Aquest estrat només es pot documentar en alguns punts sense ser generalitzat i sense que aportí material arqueològic.

A partir del dia 10 de maig, es comença l'obertura de les rases i encepats que han de formar l'estructura de la fonamentació del nou edifici. Aquesta obertura s'organitza en tres tongades per tal de poder formigonar les rases obertes. S'obren deu riostes i dotze encepats així com el fossat de l'ascensor. Durant el rebaix del subsòl, no es detecta cap element estratigràfic nou.

Amb l'excavació del fossat d'ascensor duta a terme el 23 de maig, es dona per acabada la intervenció arqueològica al solar situat al carrer de Torres i Amat, 5 de Barcelona.

Conclusions i interpretació

L'actuació arqueològica preventiva al solar situat al número 5 del carrer Torres i Amat de Barcelona, ve generada per la voluntat de la propietat de construir un nou edifici d'habitatges. L'edificació genera una sèrie de rebaixos entre els que es compten el fossat de l'ascensor i la xarxa d'encepats i riestes de fonamentació.

Degut a que el solar es troba ubicat a la zona del Raval Nord, dins del districte de Ciutat Vella, considerada zona d'alt valor històric i interès arqueològic, s'ha fer necessari el control dels rebaixos efectuats.

Es tracta d'un punt de la ciutat ocupat des de època romana amb poblament dispers i que en època medieval es destina a la explotació agropecuària, acollint també petits tallers i seus d'ordres religioses destinades sobretot a caritat i a atenció sanitària. Durant l'època moderna es densifica l'ocupació i en època contemporània es converteix en el primer barri industrial de la ciutat. L'espai que ens afecta en la present intervenció perdura com a zona de conreu fins ben entrat el segle XIX, vinculat al convent de Valldonzella.

Els treballs de seguiment dels rebaixos associats a l'obra no han generat cap tipus de documentació d'estructures arqueològiques o indicis d'activitat antròpica anterior a la construcció de l'edifici enderrocat.

Com ja hem anat esmentant al llarg d'aquesta memòria, només s'han pogut registrar les restes de la xarxa de clavegueram així com dos fossats de mecànic associats a l'activitat empresarial que es duia a terme a l'interior de la finca afectada. Tots els elements es troben bastits amb ciment i formigó, possiblement dins la segona meitat del segle XX.

Respecte al registre estratigràfic, s'ha pogut documentar un nivell geològic d'argiles i graves sense evidències d'activitat antròpica que respon a un dels nivells geològics d'aquest sector de la ciutat.

Així doncs, en aquest cas, el resultat del seguiment ha estat negatiu, tot i que aquest fet no exclou que en altres punts propers a la zona afectada no siguin susceptibles de conservar restes arqueològiques, tal i com ha quedat demostrat en d'altres intervencions arqueològiques preventives.

Afectació arqueològica

Degut a que durant el procés d'actuació arqueològica preventiva al solar situat al número 5 del carrer Torres i Amat de Barcelona, no s'han documentat restes arqueològiques o patrimonials de cap tipus, no podem parlar de cap element afectat parcial o totalment per l'obra.

Bibliografia

- CARANDINI, A. (1997): *Historias en la tierra. Manual de excavación arqueológica*. Editorial Crítica. Barcelona.
- CARTA ARQUEOLÒGICA DE BARCELONA. <http://cartaarqueologica.bcn.cat/3111>
- HARRIS, E. (1991): *Principios de estratigrafía arqueológica*. Editorial Crítica. Barcelona.
- INSTITUT CARTOGRÀFIC DE CATALUNYA a <http://www.icc.cat/vissir3>
- MIQUEL, J. (2006): Memòria d'intervenció arqueològica preventiva registrada a la Carta Arqueològica de Barcelona. <http://cartaarqueologica.bcn.cat/416>
- NADAL, E (2005): Memòria d'intervenció arqueològica preventiva registrada a la Carta Arqueològica de Barcelona. <http://cartaarqueologica.bcn.cat/347>
- SOBREQUÉS, J. (Dir.) (2015): "Element transversal Raval" a De Bàrcino a BCN, Ajuntament de Barcelona. http://www.bcn.cat/historia/pag/capitols/cap_13/ca/transversals/raval/raval.htm
- W.AA. (1997): "El Raval, el barri del nom vell i nou" a, *Els barris de Barcelona*, vol.I Ciutat Vella. L'Eixample, Ed. Enciclopèdia Catalana, Barcelona

Annexos

Annex 1

Fitxes

UE [redacted] 6 Sector - Àmbit - Sondeig -
 Definició Estrat Color Marró Textura Argilosa Potència (m) -
 Consistència Compacta Cronologia Geològic Criteri de datació Relativa per estratigrafia
 Descripció Nivell d'argiles netes, semicompactes, de color marró clar, amb graves de mida mitjana i grossa.
 Interpretació Nivell geològic.
 Ref. fotogràfica [redacted]
 Igual a [redacted] Cobreix a [redacted]
 Adossat a [redacted] Reomple a [redacted]
 En contacte amb [redacted] Se li adossa [redacted]
 Tallat per [redacted] Cobert per [redacted]
 003,005,008
 Se li assenta [redacted]
 001

UE [redacted] 7 Sector - Àmbit - Sondeig -
 Definició Estrat de reompliment Color Marró fosc Textura Argilosa Potència (m) 1,60
 Consistència Solta Cronologia XX Criteri de datació Relativa per estratigrafia
 Descripció Nivell d'argiles brutes, de colormarró fosc, semisolt, amb runa i graves.
 Interpretació Nivell que rebleix el negatiu UE 008 format per la remoció del nivell geològic UE 006.
 Ref. fotogràfica [redacted]
 Igual a [redacted] Cobreix a [redacted]
 Adossat a [redacted] Reomple a [redacted]
 008
 En contacte amb [redacted] Se li adossa [redacted]
 Tallat per [redacted] Cobert per [redacted]
 Se li assenta [redacted]
 001

UE 2 Sector - Sondeig - Àmbit - MR -
 Definició Dipòsit Ampl/Long/Alç (m) 2,10 / 9,15 / 1,60 Orientació NW-SE
 Tipus de parament A junta partida Tècnica constructiva Encofrat
 Tipus de filades Regulars Criteri de datació Absoluta per paraments
 Ref. fotogràfica Cronologia XX
 Descripció Estructura de planta rectangular bastida amb un perímetre interior de maó massís disposat a trencajunt de pla lligat amb ciment i un perímetre exterior de formigó abocat entre el mur de maó i la paret del negatiu de construcció de l'estructura. Al fons es documenta una llosa bastida amb ciment abocat, d'un 0,20m de potència.

Interpretació Fossat de mecànic associat segurament al tipus de negòci que ocupava la finca afectada per l'obra.

Tipus de teula	Àrab ☐ Tegula ☐ Imbrex ☐
Materials	☐ Argila ☐ Ceràmica ☐ Graves ☒ Maó ☐ Morter ☐ Pedra ☐ Terra ☐ Teula ☐ Tova ☐ Rajoles ☒ ciment i formigó
Components del morter	☐ Calç ☐ Carbons ☐ Cendra ☐ Ceràmica ☐ Graves ☐ Terra ☐ Xamota ☒ Ciment Granulometria ☒ Fina (0-2 mm) ☐ Mitjana (2-5 mm) ☐ Grossa (+5mm)
Tipus de pedres	☐ Carreuons ☐ Carreus ☐ Còdols ☐ Desbastades ☐ Sense treballar Dimensions ☐ Petita (0-10cm) ☐ Mitjana (10-30 cm) ☐ Gran (→30cm)
Tipus de maons	☒ Massissos ☐ Totxo Dimensions Gruix /Ampl./long. (cm) :0,005/ 0,15 / 0,30

Igual a
 Solidari amb
 Cobert per
 Tallat per
 Se li adossa
 Adossat a
 Reomplert per
 Reomple a 003
 Assentat a
 Se li assenta 001
 Tapia a
 Tapiat per

UE 4 Sector - Sondeig - Àmbit - MR -
 Definició Dipòsit Ampl/Long/Alç (m) 1,70 / 6,80 / 1,35 Orientació NW-SE
 Tipus de parament A trencajunt Tècnica constructiva Encofrat
 Tipus de filades Regulars Criteri de datació Absoluta per paraments
 Ref. fotogràfica Cronologia XX
 Descripció Estructura de planta rectangular bastida amb un perímetre de maó massís disposat a trencajunt de pla lligat amb ciment. Al fons es documenta una llosa bastida amb ciment abocat.
 Interpretació Fossat de mecànic associat segurament al tipus de negoci que ocupava la finca afectada per l'obra.

Tipus de teula	Àrab ☐ Tegula ☐ Imbrex ☐
Materials	☐ Argila ☐ Ceràmica ☐ Graves ☒ Maó ☐ Morter ☐ Pedra ☐ Terra ☐ Teula ☐ Tova ☐ Rajoles ☒ ciment
Components del morter	☐ Calç ☐ Carbons ☐ Cendra ☐ Ceràmica ☐ Graves ☐ Terra ☐ Xamota ☒ Ciment Granulometria ☒ Fina (0-2 mm) ☐ Mitjana (2-5 mm) ☐ Grossa (+5mm)
Tipus de pedres	☐ Carreuons ☐ Carreus ☐ Còdols ☐ Desbastades ☐ Sense treballar Dimensions ☐ Petita (0-10cm) ☐ Mitjana (10-30 cm) ☐ Gran (→30cm)
Tipus de maons	☒ Massissos ☐ Totxo Dimensions Gruix /Ampl./long. (cm) : 0,05 / 0,15 / 0,30

Igual a
 Solidari amb
 Cobert per
 Tallat per
 Se li adossa
 Adossat a
 Reomplert per
 Reomple a 005
 Assentat a
 Se li assenta 001
 Tapia a
 Tapiat per

UE	1 Sector -	Àmbit -	Sondeig -
Definició	Paviment	T. constructiva	Enrajolat a junta correguda Superfície (m2) 90
Components	Formigó	Cronologia	XX Criteri datació Absoluta per paraments
Gruix /Ampl./Long.(m)	0,20 / 10,39 / 24	Ref. fotogràfica	
Descripció	Paviment de formigó format per una llosa de 0,20m de gruix. Bastit a partir d'abocar el formigó directament sobre la superfície del solar. En alguns trams es conserven diverses capes de pintura de diferents colors.		
Interpretació	Paviment associat a la darrera ocupació de l'edifici enderrocat.		
Igual a		Contemporani a	
Adossat a		Reomple a	
Assentat a		Se li adossa	
002,004			
Tallat per		Cobert per	
Se li assenta		Solidari amb	
Assentat a		Tapia a	
002,004			

UE	3 Sector	-	Àmbit	-	Sondeig	-
Definició	Negatiu de construcció	F.Planta	Rectangular	F. secció	Rectangular	Profunditat (m) 1,60
Orientació	NW-SE	Cronologia	XX	Criteri de datació	Absoluta per paraments	
Descripció	Negatiu de planta i secció rectangular i fons pla. De 9,15m de longitud i 2,10m d'amplada.					
Interpretació	Negatiu de construcció del fossat de mecànic UE 002.					
Ref. fotogràfica	Igual a					
Talla a	006			Reomplert per		
Contemporani a	Tallat per			002		
				Se li adossa		
				Cobert per		
				Se li assenta		
				001		

UE	5 Sector	-	Àmbit	-	Sondeig	-
Definició	Negatiu de construcció	F.Planta	Rectangular	F. secció	Rectangular	Profunditat (m) 1,35
Orientació	NW-SE	Cronologia	XX	Criteri de datació	Absoluta per paraments	
Descripció	Negatiu de planta i secció rectangular i fons pla, de 6,80m de longitud i 1,70m d'amplada.					
Interpretació	Negatiu de construcció del fossat de mecànic UE 004.					
Ref. fotogràfica	Igual a					
Talla a	006,007			Reomplert per		
Contemporani a	Tallat per			004		
				Se li adossa		
				Cobert per		
				Se li assenta		
				001		

UE	8 Sector	-	Àmbit	-	Sondeig	-
Definició	Negatiu de construcció	F.Planta	-	F. secció	-	Profunditat (m) 1,60
Orientació	-	Cronologia	XX	Criteri de datació	Relativa per estratigrafia	
Descripció	Negatiu que s'observa de forma parcial al anar a cercar el col·lector general de la finca. En superfície es detecta un estrat més fosc i remogut que a la resta del solar i que s'interpreta com a rebliment d'aquest negatiu. Per dinàmica d'obra, no s'excava.					
Interpretació	Negatiu associat a la construcció de la xarxa de clavegueram de la finca del segle XX, sembla que ocupa el terç SE del solar.					
Ref. fotogràfica	Igual a					
Talla a	006			Reomplert per		
Contemporani a	Tallat per			007		
				Se li adossa		
				Cobert per		
				Se li assenta		
				001		

Annex 2

Documentació fotogràfica

Índex de fotografies

- Foto 1. *Vista inicial del solar.*
- Foto 2. *Detall del solar sense el paviment UE 001.*
- Foto 3. *Fossat de cotxes 1.*
- Foto 4. *Fossat de cotxes 2.*
- Foto 5. *Fossat de cotxes 2 desmuntat.*
- Foto 6. *Fossat de la grua.*
- Foto 7. *Vista de la riosta 1.*
- Foto 8. *Vista de la riosta 2.*
- Foto 9. *Vista de la riosta 3.*
- Foto 10. *Vista de la riosta 4.*
- Foto 11. *Vista de la riosta 5.*
- Foto 12. *Vista de la riosta 6.*
- Foto 13. *Vista de la riosta 7.*
- Foto 14. *Vista de la riosta 8.*
- Foto 15. *Vista de la riosta 9.*
- Foto 16. *Vista de riosta 10.*
- Foto 17. *Vista del fossat d'ascensor.*

Inventari fotogràfic del CD annex

1. Inici excavació
 - 1.1 Vista del solar (020/16 001-002)
 - 1.2 Solar sense paviment UE 001 (020/16 003-009)
2. Cales d'obra (020/16 010-017)
3. Fossats
 - 3.1. Fossat cotxes 1 (020/16 18-22)
 - 3.2. Fossat cotxes 2 (020/16 23-28)
4. Fossat grua (020/16 29-34)
5. Riostres
 - 5.1. Riostra 1 (020/16 36-41)
 - 5.2. Riostra 2 (020/16 42-44)
 - 5.3. Riostra 3 (020/16 45-47)
 - 5.4. Riostra 4 (020/16 48-52)
 - 5.5. Riostra 5 (020/16 53-56)
 - 5.6. Riostra 6 (020/16 57-61)
 - 5.7. Riostra 7 (020/16 62-63)
 - 5.8. Riostra 8 (020/16 64-66)
 - 5.9. Riostra 9 (020/16 67)
 - 5.10. Riostra 10 (020/16 68-70)
6. Fossat ascensor (020/16 71-75)

Foto 1. Vista inicial del solar.

Foto 2. Detall del solar sense el paviment UE 001.

Foto 3. Fossat de cotxes 1.

Foto 4. Fossat de cotxes 2.

Foto 5. Fossat de cotxes 2 desmuntat.

Foto 6. Fossat de la grua.

Foto 7. Vista de la riostra 1.

Foto 8. Vista de la riostra 2.

Foto 9. *Vista de la riostra 3.*

Foto 10. *Vista de la riostra 4.*

Foto 11. *Vista de la riostra 5*

Foto 12. *Vista de la riostra 6*

Foto 13. *Vista de la riostra 7.*

Foto 14. *Vista de la riostra 8.*

Foto 15. Vista de la riostra 9.

Foto 16. Vista de la riostra 10.

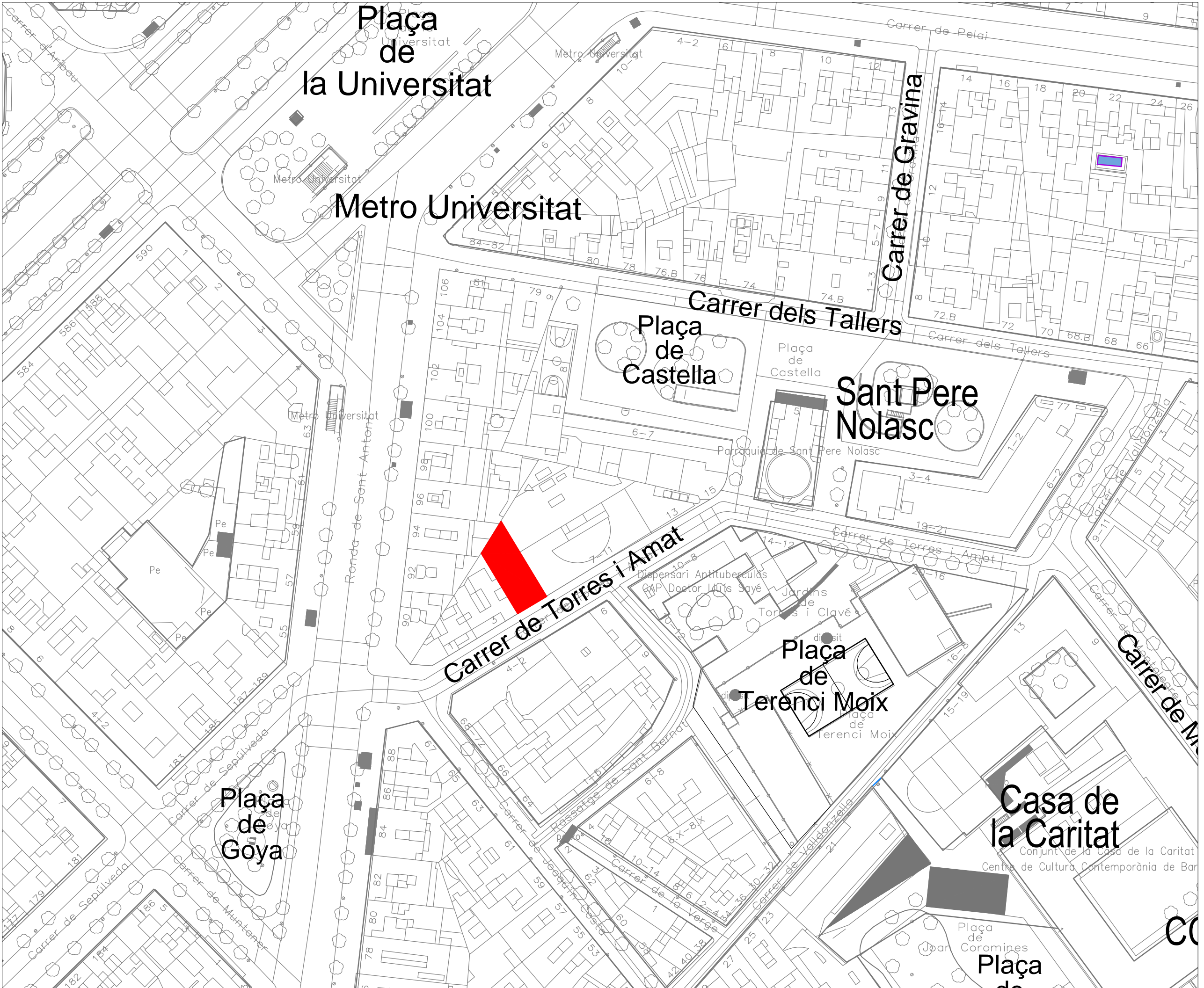
Foto 17. *Vista del fossat d'ascensor.*

Annex 3

Planimetries

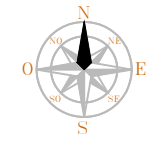
Índex de plànols

- 1- Plànol de localització E: 1/1000. A3
- 2-Topografia actual sobre "Quarterons Garriga i Roca" (1858). Quarteró nº79. Fons de Gràfics. Arxiu Històric de la Ciutat. Barcelona. E: 1/500. A3
- 3-Planta de les estructures documentades: Fossat 1 i Fossat 2. E: 1/100. A3
- 4-Plànol de rebaixos realitzats per l'obra (rases, fossats, encepats i riostres). E: 1/100. A3
- 5-Seccions A-A' i B-B'. E: 1/100. A3

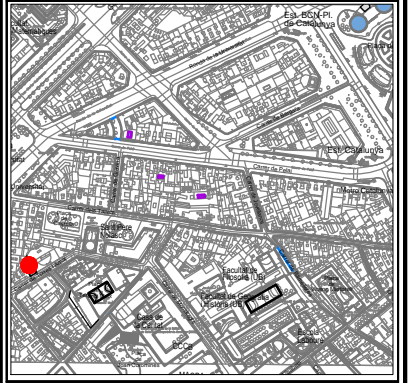

ABANS

SERVEIS CULTURALS

UBICACIÓ

LLEGENDA

■ Finca afectada

INTERVENCIÓ

Intervenció arqueològica al carrer de Torres i Amat, 5 (Barcelona-Barcelonès).

TÍTOL

Plànol de localització

DIRECTORA

Adriana Vilardell Fernández

PLANIMETRIA

Markary García Álvarez

Nº EXPEDIENT

470 K121-NB 2016-1-15481	CODI
470 K121-NB 2016-2-15656	020/16
470 K121-NB 2016-3-15776	

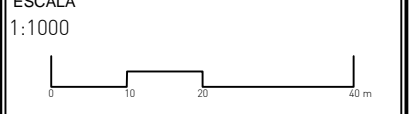
DATA

Març - Maig de 2016

BASE TOPOGRÀFICA

ICGC 1:1.000 Sistema de referència ETRS89

ESCALA

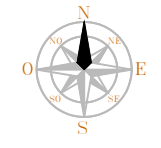
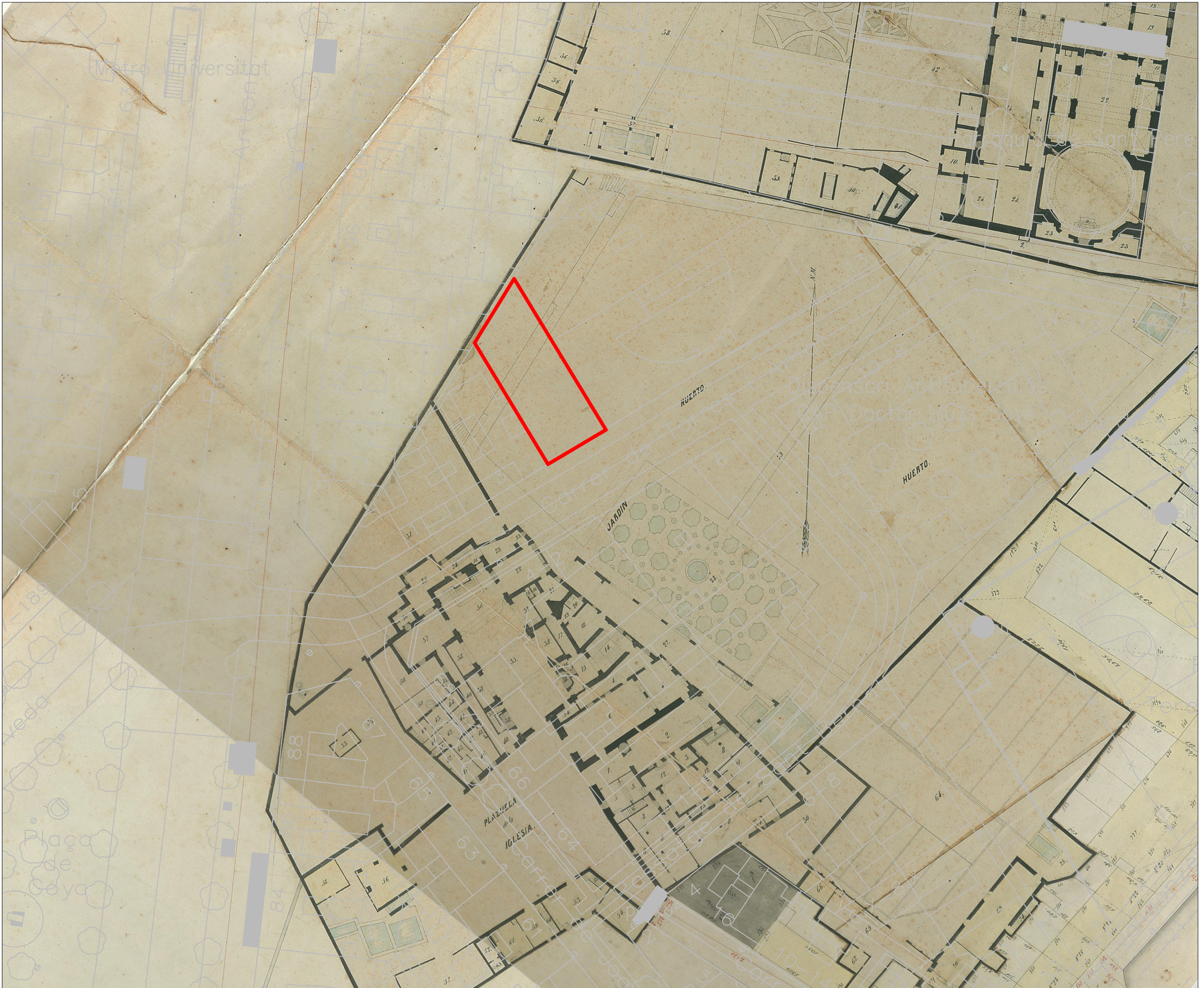

NÚM

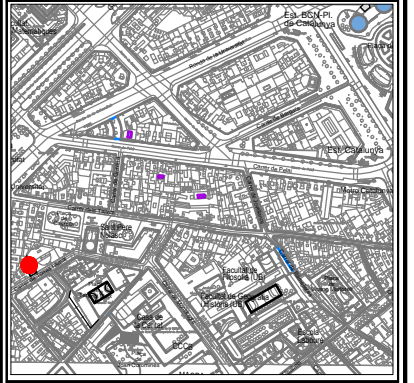
1

CLIENT

AUTOFLOT, SL

UBICACIÓ

LLEGENDA

- Finca afectada
- Topografia actual

INTERVENCIÓ

Intervenció arqueològica al carrer de Torres i Amat, 5 (Barcelona-Barcelonès).

TÍTOL

Topografia actual sobre "Quartrons Garriga i Roca" (1858). Quarteró n°79. Fons de Gràfics. Arxiu Històric de la Ciutat. Barcelona.

DIRECTORA

Adriana Vilardell Fernández

PLANIMETRIA

Markary García Álvarez

Nº EXPEDIENT

470 K121-NB 2016-1-15481
470 K121-NB 2016-2-15656
470 K121-NB 2016-3-15776

CODI

020/16

DATA

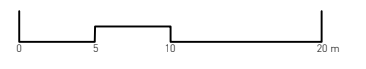
Març - Maig de 2016

BASE TOPOGRÀFICA

ICGC 1:1.000 Sistema de referència ETRS89

ESCALA

1:500

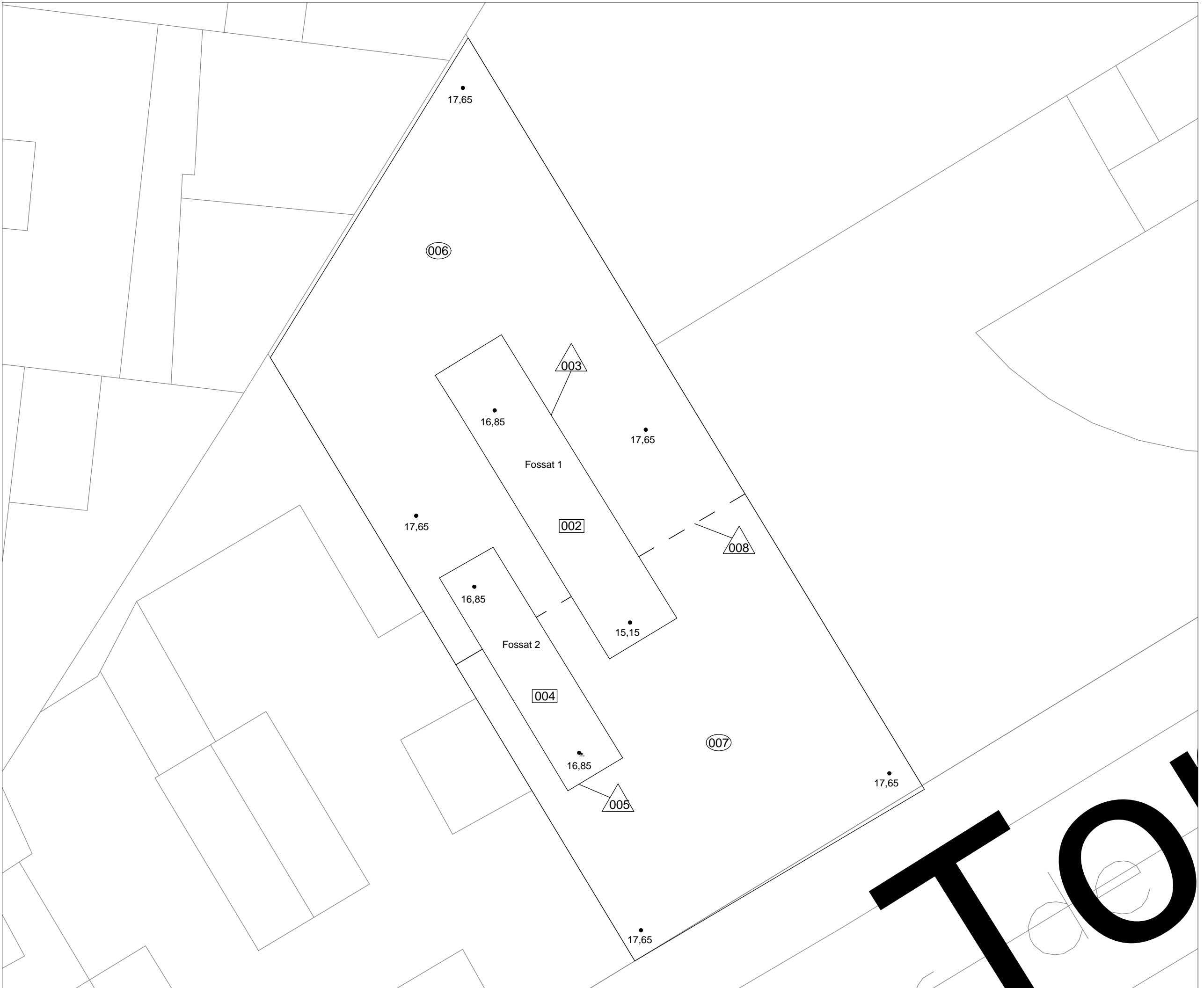

NÚM

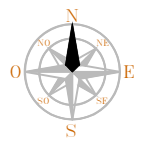
2

CLIENT

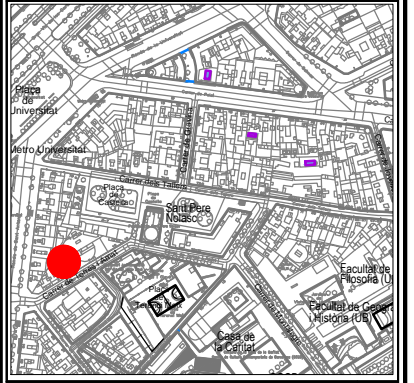
AUTOFLLOT, SL

SERVEIS CULTURALS

UBICACIÓ

LLEGENDA

INTERVENCIÓ

Intervenció arqueològica al carrer de Torres i Amat, 5 (Barcelona-Barcelonès).

TÍTOL

Planta de les estructures documentades: Fossat 1 i Fossat 2.

DIRECTORA

Adriana Vilardell Fernández

PLANIMETRIA

Markary García Álvarez

Nº EXPEDIENT	CODI
470 K121-NB 2016-1-15481	020/16
470 K121-NB 2016-2-15656	
470 K121-NB 2016-3-15776	

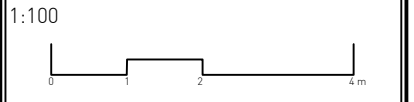
DATA

Març - Maig de 2016

BASE TOPOGRÀFICA

ICGC 1:1.000 Sistema de referència ETRS89

ESCALA

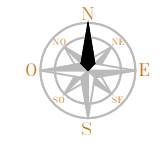
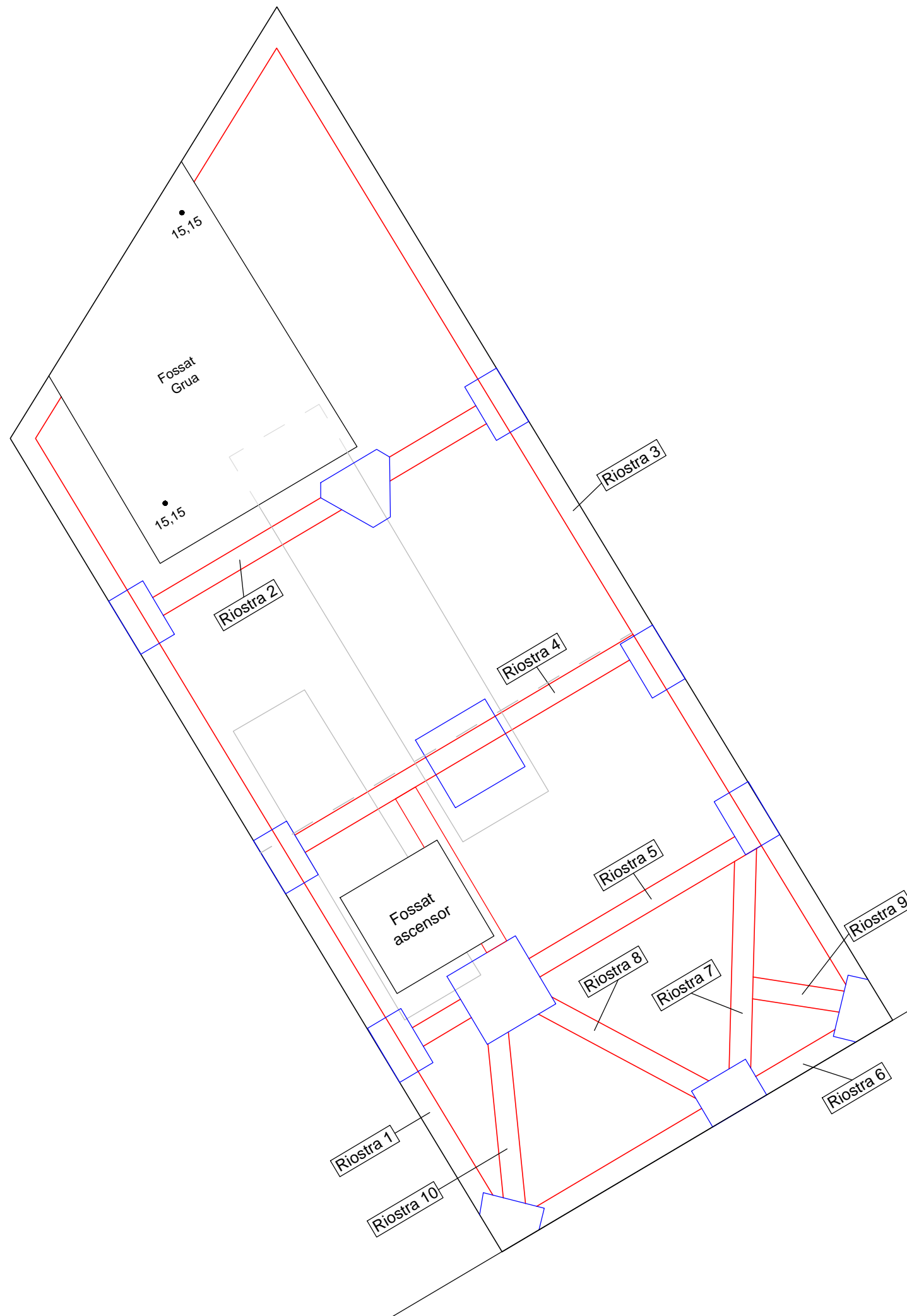

NÚM

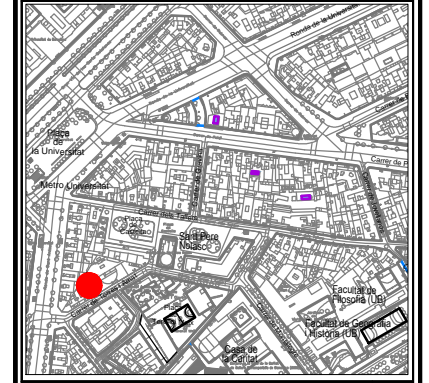
3

CLIENT

AUTOFLOT, SL

UBICACIÓ

LLEGENDA

- Riostres
- Encepats
- Fossats 1 i 2

INTERVENCIÓ

Intervenció arqueològica al carrer de Torres i Amat, 5 (Barcelona-Barcelonès).

TÍTOL

Plànol de rebaixos realitzats per l'obra (rases, fossats, encepats i riostres)

DIRECTORA

Adriana Vilardell Fernández

PLANIMETRIA

Markary García Álvarez

Nº EXPEDIENT

470 K121-NB 2016-1-15481
 470 K121-NB 2016-2-15656
 470 K121-NB 2016-3-15776

CODI

020/16

DATA

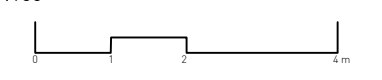
Març - Maig de 2016

BASE TOPOGRÀFICA

ICGC 1:1.000 Sistema de referència ETRS89

ESCALA

1:100

NÚM

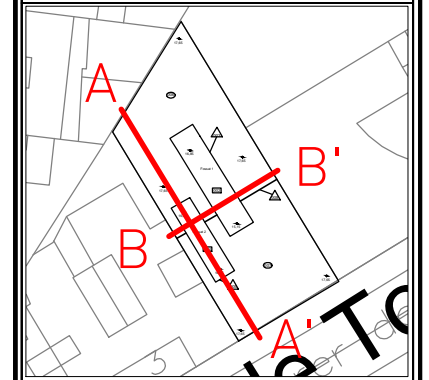
4

CLIENT

AUTOFLOT, SL

UBICACIÓ

LLEGENDA

Paviments

INTERVENCIÓ

Intervenció arqueològica al carrer de Torres i Amat, 5 de Barcelona.

TÍTOL

Seccions A-A' i B-B'

DIRECTORA

Adriana Vilardell Fernández

PLANIMETRIA

Markary García Álvarez

Nº EXPEDIENT

470 K121-NB 2016-1-15481

470 K121-NB 2016-2-15656

470 K121-NB 2016-3-15776

CODI

020/16

DATA

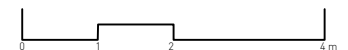
Març - Maig de 2016

BASE TOPOGRÀFICA

ICGC 1:1.000 Sistema de referència ETRS89

ESCALA

1:100

NÚM

5

CLIENT

AUTOFLLOT, SL

